

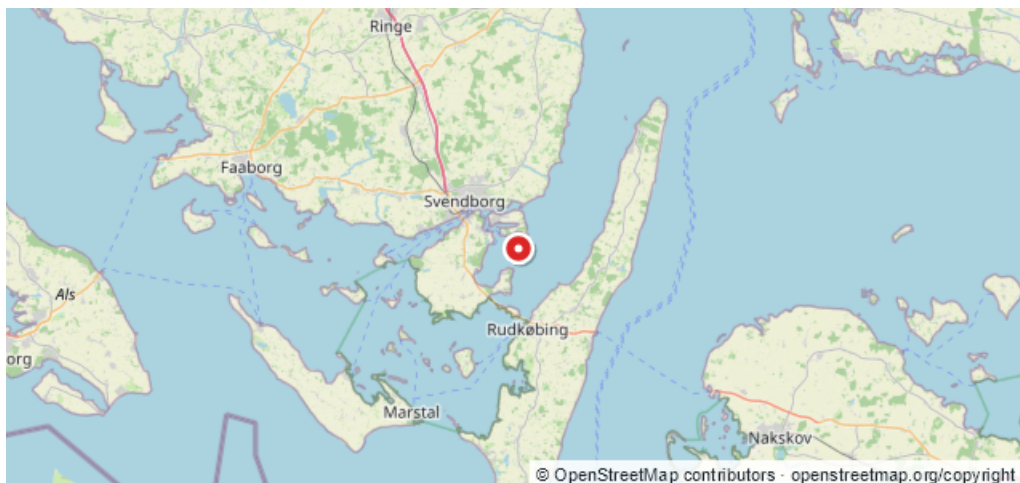
De tre Motortorpedobåde båd (2)

ID: 4615 · Sikker position

www.vragguiden.dk/vrag/4615

Position & Dybde

WGS84

55:01,012N 10:42,056E

ED50

55:01,042N 10:42,126Ø

Dybde (top)

Ukendt

Dybde (bund)

10 m

Stævnretning

Ukendt

Afstand til kyst

1,6 km

Beskrivelse

Kilde: Lars Axelsen 4. Juni 2006 Se også De tre "Motortorpedobåde båd (1)" og "De tre Motortorpedobåde båd (3)"

MOTORTORPEDOBÅDENE I LUNKEBUGTEN Hvor man end søger i arkiver og gamle journaler fra Anden Verdenskrig, så finder man ikke meget om Lunkebugten. Selv i tyske arkiver, der ellers er kendt for deres grundighed, er det som om nogle kapitler er slettet. 'MTB'erne', som de kaldes, blev bygget på Friedrich Lürssen Værftet i Vegesack-Bremen i Nordtyskland. De var til reparation på Gl. Hestehauge ved Svendborg under krigen. Værftet byggede ellers skibe til Kriegsmarinen, deriblandt 21 minestrygere, de såkaldte Raum-boote. Samme bådklasse som torpedobådene, dog uden torpedoer. Ved krigens slutning var der syv motortorpedobåde på værft. Det var tyskerne selv der trak dem ud i Lunkebugten og sænkede skibene i dagene efter 5. maj 1945, så de ikke skulle falde i hænderne på de allierede. De tre er fundet og to blev hævet eller bortsprængt lige efter krigen. Så måske er der stadig to tilbage i Lunkebugten som ikke er fundet? Erindringer Gl. Hestehauge Bådeværft blev efter krigen beslægtet af de danske myndigheder. Kommandørkaptajn Kaj Nolsøe Bang sejlede som næstkommanderende på inspektionsskibet Ingolf, der ofte var i Lunkebugten på patrulje, og var tæt på at komme i kamp med tyskerne den 9. april. Han er særdeles fortrolig med motortorpedobådene. –Jeg kender ikke specifikt historien om de sunkne både i Lunkebugten, og det undrer mig egentligt lidt, at de kunne være på værftet uden jeg viste det, men jeg kender ganske godt bådtypen, fortæller Kaj Nolsøe Bang. Efter krigen købte Danmark i første omgang ti tyske motortorpedobåde af amerikanerne for i alt 42.500 US\$. Kaj Nolsøe Bang blev en af cheferne for de nu danske motortorpedobåde. Han blev sendt til Bremerhafen den 9. juni 1948 for at hente bådene, og sejlede med dem under amerikansk flag. I Bremerhafen skulle han overtage motortorpedobådene og lære dem at kende med hjælp fra den tyske krigsbesætning, der havde sejlet bådene under krigen. –Jeg sejlede med Obersteuermann Rhein. Han skulle lære os at sejle båden og han var meget loyal over for os. Han fortalte om mange af de søslag, båden havde været involveret i. Englænderne frygtede disse motortorpedobåde, eller S-boot som tyskerne kaldte dem. De allierede kaldte dem E-boat (EnemyBoat). De

var både hurtige og præcise til at ramme deres mål, siger Kaj Nolsøe Bang. Herhjemme gik de under navnet "Flådens Ulve". Motortorpedobådene var udstyret med to stk. 53,4 cm torpedoer forrest på stævnen, en 20 mm maskinkanon midtskibs og fire maskingeværer. Motormæssigt var der tre 16 cyl Mercedes-Benz dieselmotorer på hver 2500 hk. Altså en samlet motorkraft på næsten 7500 hk! De kunne skyde en fart af 36 knob, ca. 18 meter i sekundet! Og med nogle specielle effektror, der fik skibet til at rejse sig, har man opnået en imponerende fart på 38 knob. Motortorpedobådene havde en besætning på 18-23 mand. Båden var i følge Kaj Nolsøe Bang fra de tyske konstruktørers side tegnet med Nordsøen og den engelske kanals barske vande i tankerne. De var meget effektive i hårdt vejr, og kunne i ly af dårligt vejr komme i angrebsposition uden modparten opdagede dem. Ikke noget at sige til, at englænderne frygtede dem og med rette kaldte dem The Wolfs. Der blev bygget 230 S-boots under krigen og deres succes beskrives bedst ved optegnelser over deres sejre: 40 krigsskibe her i blandt 12 destroyere, samt over 100 handelsskibe faldt for deres angreb. Men disse slag kom de ikke igennem uden selv at lide svære tab, specielt sidst i krigen. De var meget sårbare over for luftangreb og uden nogen form for radar, mistede de hurtigt deres evne til at angribe ubeset om natten. POSITION (Datum: WGS 84) MTB1: 55. 00,790 N 10.41,641 Ø MTB2: 55. 01,012 N 10.42,056 Ø MTB3: 55. 00,965 N 10.40,959 Ø OMRÅDE Lunkebugten på Sydfyn VRAGTYPE Krigsskib TEKNISKE DATA Byggested: Friedrich Lürssen Værftet i Vegesack Bremen i Nordtyskland. Der blev bygget 230 MTB både under krigen. Længde: 32,7 meter Tonnage: 102 tons Reder: Kriegsmarine Nationalitet: Tysk DYBDER Motortorpedobåden er et perfekt begyndervrag. Her er ikke dybere end 10 meter. SEVÆRDIGHEDER Turen hen langs skibet mod forstævnen er spændende, torpedorørene og lugerne til rørene er værd at undersøge. Det er ikke svært at forestille sig en 53,4 cm torpedo på vej ud mod et mål. Rundt om stævnen ses det andet torpedorør. Lugen foran torpedorørene kan åbnes og lukkes. Ellers er der ikke meget tilbage på båden. DYKKERSIKKERHED Der skal altid føres Aflag ved dykning, ligesom der skal være bådfører ombord når der dykkes. SIGT Som regel ret ringe. Bunden er også meget løs på grund af ret lille vandudskiftning. STRØM Yderst sjældent. FOTO På grund af sigten kan det være svært at tage billeder, men torpedorørene er spændende. FAUNA Der er ofte nøgensnegle på vrage, samt masser af sønelliher. SLÆBESTEDER Brug slæbestederne i Svendborg og Troense. Brug ikke i det Grasten, som er privat! Slæbestedet i Svendborg har bom, og kort fås på havnekontoret. Opdatering fra Søfartsstyrelsen, Efterretninger for Søfarende (Niord EfS 864/2009) 01-01-2009 Reference: FRV 2009 Danmark. Farvandet Syd for Fyn. Svendborg Sund E. Thurø S. Oplysning om vrag.EfS-henvisning. 4/257 1996.Position. 55I 01,012J N 10I 42,059J E, vrag, 9 m, PA.Detaljer. Dybden over vraget på ovennævnte justerede position er 6,1 m.Søkort. 171, 142 (INT 1368), 152 (INT 1373).Publikation. [VragID 1930]. [J.nr. 2009-003779].(FRV 2009)□ Positioner (WGS84): 1) 55° 01.012'N - 010° 42.059'E Område: Danmark. Farvandet Syd for Fyn. Svendborg Sund E. Thurø S ## Fælles kildeberetning om de fire torpedomotorbåde – Bubblewatcher **Fælles beretning, ikke en særskilt identifikation af denne post.** Kildens S1–S4 er forfatterens arbejdsnavne. Beretningen rummer også oplysninger om enkelte både og dybder, som ikke uden videre gælder netop dette vrag. Billederne er fordelt efter en foreløbig visuel vurdering. Vragguidens eksisterende position, dybder og øvrige oplysninger er ikke ændret. 3 torpedomotorbåde af typen S 100 55:07,???N og 10:47,???E Tekst og billeder fra: s-boot.net I Marine-Forum 7/8-2011 skriver viceadmiral H. Frank under overskriften "Hemmeligheden om de fire torpedomotorbåde", at dykkere i 2010 fandt vrage af fire torpedomotorbåde i en lille bugt på den lille ø Tåsinge ved Svendborg (Danmark). Han fortsætter med, at det på grund af Kalottenbrücke og dimensionerne entydigt er tyske torpedomotorbåde af typen S 100. Da de ligger tæt sammen, må man formode, at de blev selvforlist, hvilket de manglende torpedør også peger på. Hemmeligheden er blot, ifølge viceadmiral Frank, at hverken i officielle akter fra Kriegsmarine eller i den relevante litteratur berettes der om et selvforlis, og der mangler heller ingen torpedomotorbåde i registreringslisterne, der nøjagtigt dokumenterer tab og overdragelse henholdsvis videregivelse til sejrsmagterne. Viceadmiral Frank formoder, at det måske kunne være bådene "S 229" " "S 232", der blev bygget på Schlichting-værftet i Travemünde. Ifølge en oplysning han modtog fra Marcus Schlichting, var tilstanden af disse både som følger: Bygge-nr. 1229 (S 229) Slutmontering manglede, ellers komplet, afleveret før fjendtlig besættelse Bygge-nr. 1230 (S 230) Slutmontering manglede, ellers komplet, afleveret før fjendtlig besættelse Bygge-nr. 1231 (S 231) Efter søsætning i ufærdig tilstand med alt tilbehør afleveret før fjendtlig besættelse Bygge-nr. 1232 (S 232) Efter søsætning i ufærdig tilstand med alt tilbehør afleveret før fjendtlig besættelse Viceadmiral Frank skriver videre, at Marcus Schlichtings far huskede, at bådene blev slæbt til Potentitzer Wiek. Om bådene efterfølgende blev hentet af marinen, vidste han ikke. Det var muligt, at bådene endnu nåede til

torpedomotorbådernes uddannelsesdivision i Svendborg og derefter blev sænket der uden officiel indsættelse. Den sidste kommandør for torpedomotorbådernes uddannelsesdivision, orlogskaptajn a.D. Klaus Feldt, kunne dog ikke erindre en sænkning. ![Fælles kildebillede 1 fra Bubblewatcher](/images/wreck/2897.jpg) *Billedtekst og kreditering: se billede 1 i galleriet. Kilde: Bubblewatcher – <https://www.bubblewatcher.de/4-schnellboote/> Ifølge Hummelchen løb bådene "S 307" til "S 314" af stabelen i 1944, men blev aldrig sat i tjeneste. For bådene "S 315" til "S 321" er ingen søsætninger dokumenteret, men i et radiobudskab, som englænderne dechiffrede, blev selvforliset af båden "S 316" den 15.04.1945 meldt. Det videre forbliv af alle disse både er ikke dokumenteret, så det er også muligt, at der er tale om Lurssen-både. Dog blev de hos Schlichting byggede både "S 219" til "S 228" heller aldrig sat i tjeneste. Deres forbliv er heller ikke dokumenteret. De otte S-både, der blev sænket i Lunkebugten, befandt sig den 05.05.1945 på Henry Rasmussen Yacht- og Bådeværft i Gamle Hestehage til slutudrustning. Danske kilder angiver Lurssen-værftet som bygger af bådene. Dermed synes det sikkert, at bådene stammer fra rækken af de ikke længere i tjeneste satte både "S 307" til "S 321". I de danske dykkerrapporter angives det også, at motorerne ikke befandt sig om bord, endnu et bevis på, at det ikke drejer sig om Schlichting-bygningerne "S 219" til "S 228". Det står fast, at danske dykkere har bjærget 4 til 5 propeller, som befinder sig i privat eje i Danmark. ![Fælles kildebillede 2 fra Bubblewatcher](/images/wreck/2898.jpg) *Billedtekst og kreditering: se billede 2 i galleriet. Kilde: Bubblewatcher – <https://www.bubblewatcher.de/4-schnellboote/> Måske stammer de 4 ukendte tyske torpedomotorbåde i Lunkebugten alligevel fra tysk produktion og evt. endda fra Travemünde, eller, eller, eller..... Som lyn fra en klar himmel modtog vi i dag igen en mail.... Kære hr. Klink, på Bubblewatcher.de er jeg igen faldet over Deres historie med de 4 torpedomotorbåde i Danmark og har talt med min far Peter Schlichting om det igen. Vi er efterkommere af Schlichting-værftet i Travemünde, hvor der under 2. verdenskrig blev bygget ca. 50 torpedomotorbåde. Min far er årgang 1930. Han har for nylig fundet luftfotos fra RAF, der er taget midt i april 1945 over Travemünde. Ét kort før det eneste luftangreb på Travemünde og et kort efter. På det første billede ligger der stadig fire torpedomotorbåde foran værftet, på det andet billede er de forsvundet. Min far kan huske, at kort før krigens slutning lå fire S-både halvfærdige på værftet, derefter blev de kort slæbt op ad Trave og forsvandt så nærmest over natten. At de ikke blev færdige skyldtes i april 1945 åbenbart værftet "forsyningskæden var brudt sammen. Leveringen henholdsvis fremstillingen af motorerne fra Mercedes f.eks. var nok også et problem. S 130, som De jo også beretter om på Deres internetside, ligger stadig i Plymouth. For to år siden har vi set på båden, den var fuldstændig adskilt og skulle genopbygges. Der er efter mine oplysninger dog endnu ikke sket ret meget igen. Hvorom alting er, måske nogle informationer til Deres puslespil. Med venlig hilsen ## Marcus Schlichting I de sidste uger af sæsonen 2003 nåede en besked os fra en bekendt dykker, at vi ikke kun havde med tre, men endda fire torpedomotorbåde at gøre. Så vi sejlede ud for at efterprøve denne oplysning og fandt faktisk på den opgivne position, efter kort søgning, endnu et vrag af en torpedomotorbåd af typen S 100. Denne båd kan sammenlignes i bevaringstilstand med de andre "se skitse. Den mindste vanddybde over vraget er ca. 6 m, og bunden, hvor vraget med ca. 35° styrbord slagside fandt sit sidste hvilested, kommer i syne ved ca. 10 m vanddybde. Brohuset henholdsvis panserkalotten kan gennemdykkes. Agterskibet er stærkt beskadiget af det sandsynligvis i halvtredserne foretagne maskinudtag. Agterskibet er næsten helt forsvundet i sandet. Ca. 5-10 m tværs af styrbord side, omtrent i højde med spant 5 og 6, ligger rester af to torpedør. På bagbord side ligger alle mulige dele, rør, kabler, plader osv., der engang har befundet sig i vrgets indre. I sommeren 2008 arbejdede et dansk dykkerfirma på vrage og skar hist og her nogle, stadig velbevarede, vragele ud af vrage. På det af os som "S 1" betegnede vrag blev f.eks. hele hækken frigravet og skruerne fjernet. Rygter siger, at en ret velhavende "torpedomotorbådsentusiast" har tilladelse til at bjærge dele og derefter bruge dem til en rekonstruktion af en torpedomotorbåd. Men som allerede sagt eller skrevet "Alt er RYGTER" eller er det ikke?? ![Fælles kildebillede 3 fra Bubblewatcher](/images/wreck/2899.jpg) *Billedtekst og kreditering: se billede 3 i galleriet. Kilde: Bubblewatcher – <https://www.bubblewatcher.de/4-schnellboote/> ## Sådan begyndte det hele: En lille historie af Sven, Peter, og og 3 uafhængige kilder havde berettet om eksistensen af 3 torpedomotorbåde i nærheden af Langeland. Grund nok for os til at organisere en tur til dette område. I juni 2001 gik det løs, 4 dage havde vi planlagt, og ingen fra vores lille hold vidste præcist, hvad der ventede os: var positionerne rigtige, drejede det sig virkelig om torpedomotorbåde fra 2. verdenskrig, og hvis ja, i hvilken tilstand befandt de sig..... Skibene skulle ifølge oplysningerne i 1945 ved selvforlis være endt på bunden af Østersøen. Denne skæbne led dengang også talrige ubåde og andre krigsskibe, da man ville forhindre, at krigsmateriel faldt i hænderne på de uophørligt fremrykkende

allierede tropper. Skæbnen virkede altså ikke utroværdig, heller ikke stedet, hvor de skulle ligge: en helt beskyttet bugt, Lunkebugten. I alle arkiver og gamle journaler, der omhandler tiden omkring 1945 og 2. verdenskrig i Danmark, er der næsten intet at finde om Lunkebugten. Da der under krigen på øen Fyn havde befundet sig en uddannelsesskole for torpedomotorbådsfolk (2. S-båds-skoleflotille), syntes dette endda at give god mening. Det er let at forestille sig, hvordan kommandanterne på befaling styrede deres både ud af den formodet sikre havn og ind i den beskyttede bugt for at sænke dem i en dybde på kun 7 og 10 meter. Lidt mistroiske gjorde os de forskellige oplysninger om vragenes tilstand og det faktum, at skibene kun lå 3 til 6 kabellængder fra hinanden, i en dybde på maksimalt 10 meter, og at de hverken var indtegnet i søkortene på de opgivne positioner, ligesom man heller ikke havde hørt konkrete beretninger om dem. Vi holdt det også for muligt, at det kunne dreje sig om resterne af en torpedomotorbåd, hvortil vi havde fået 3 afvigende positioner. Spændingen var langt større, end når man dykker ned til et vrag, man har ret præcise informationer om. Hele tiden kom og gik nye tanker. Den første dag af turen var en sejltur umulig. Vinden piskede med 7 bft., havet var hvidt af brydende bølgekamme, og gang på gang jagede nye regnbyger hen over os. Skuffelsen bredte sig, men der spirede også nyt håb om bedre vejr. Ganske vist kunne vi ikke forestille os det, men de tyske og danske vejrudsigter forudsagde aftagende vinde om 3 til 4 vindstyrker til næste eftermiddag. Også næste morgen syntes dette stadig meget usandsynligt: himlen var stadig grå, og skyerne jog hen over den. Igen var håb og bæven på programmet, indtil himlen endelig bryder op hen mod middag, og vejrudsigten holder stik. Om aftenen kunne vi endda nyde en absolut vindstille. Også de resterende dage af vores lille ekspedition så vi ikke flere skumtoppe, og solen gemte sig kun meget sjældent bag en harmløs bygesky.

Kildens billede 4 er foreløbigt knyttet til S1 / vrag 4613 og findes ikke i dette galleri. Det første vrag skulle ligge i en dybde af 10 meter på bugtens bund. Vi vidste ikke, hvad for et ekko vi kunne forvente, og kredsede om den opgivne position. Ankervægten gik over bord, da et kort udslag var at se på skærmen. Ved fornyet kontrol dukkede ekkot ikke op igen. Vi besluttede at forberede et kontroldyk, mens Bubblewatcher fortsatte sine søgemønstre.

Endnu inden vi var helt klar, sejlede vi over et andet ekko, langt tydeligere end det første. Endnu en ankervægt susede over bord, og kort efter befandt en dykker sig i vandet. Her lå faktisk en torpedomotorbåd i ret god stand, 4 meter ragede den op fra bunden og stod endda på ret køl. Det vrag, vi betegnede som S 1, er en torpedomotorbåd af typen S-100 med en pansret kuglekalotte som brooverbygning (jfr. S 103 ved Mommark. S 103 er type S-38 og har en åben øvre kommandoplads). Trædækket var delvist rådnet, rælingen derimod stadig for størstedelen bevaret. Nedgangene var delvist fyldt med mudder, og på vraget fandtes ingen net eller fiskesnører. Den maksimale bunddybde var 9,5 meter, dybden over brøn angav computeren til 5,5 meter. Vraget virkede som udplyndret, hvilket dog var at forvente ved denne type forlis (desværre ingen kanoner, master eller lignende).

Glasruderne i brøn er derimod stadig bevaret, og selv søslagsbændene af stål, det legendariske WOTAN1 Hart, en forgænger for KRUPP WIDIA-stålet, med sigtesprækker, der blev klappet op, når skibet var i kamp eller i hård sø, lader sig også efter 58 år i Østersøens saltvand stadig bevæge med legende lethed. Man har næsten følelsen af, at hængslerne lige er blevet smurt. 1.) $\hat{\%}$ Wotan Hart er Krupps betegnelse for et nikkel-krom-stål (3,8 % nikkel, 2 % krom og hver 0,3 % mangan og kulstof) med en hårdhed på 230 Brinell (et tal opnået ved en testmetode, hvor man presser en kugle af given hårdhed ind i den overflade, der skal testes) " svarende til en trækstyrke på 85-95 kg/mm² ved 20 % forlængelse. $\hat{\%}$ Når alle 3 beskyttelsesklapper dækker ruderne, og man dykker ind i den åbne bro og kigger ud gennem de smalle sigtesprækker, får man et lille indtryk af, hvordan det dengang gik til på brøn, når spænding, angst og måske også panik herskede her. Begge torpedorør er stadig til stede; på styrbord side ligger mundingen åben, klappen mangler. På bagbord side er mundingen fast lukket. Hele vraget er tæt bevokset med prægtige søanemoner, blåmuslinger og forskellige tangarter. Nøgensnegle, berggylte, ulke, strandkrabber, små torsk, tangsnarre, søstjerner, svampe, søanemoner, anemoner og konksnegle kunne vi observere på vraget. Sigten var desværre meget dårlig, og der var moderat strøm. Generende var også de i dette år øgede forekomster af brandmænd. Kanoner er ikke til stede, men soklerne, hvorpå de engang skulle monteres, kan stadig erkendes. Omkring vraget ligger vragdele spredt, og muligvis finder man her endnu andre genstande fra skibet; man kan også formode, at der i området blev sænket andre ting ved krigens slutning, ikke mindst sikkert også ammunition. Om aftenen fulgte også et dyk ved markeringsbøjen, vi først havde kastet. Her fandt vi i en omkreds af ca. 10 meter intet interessant. Senere gik vi for anker i en bugt i Svendborgsund og lod dagen afslutte med et dejligt, solidt aftensmåltid i fællesskab. *Kildens billede 5 er foreløbigt knyttet til S3 / vrag 4614 og findes ikke i dette galleri.*

Brøn og det indre af vraget lader sig ret let bedykke, da trædækket er rådnet. Man kan let lade sig synke ned i

Dato: 23-09-2026

Billeder (8)[+4 flere](#)**Kommentarer (1)**

rcc

24-09-2012

Hej jeg dykket der søndag 23/9/2012 og det lå lige under position der ligge mangen løse ting omkrin på bunde køler eller ligene? Er der nogen som ligger inder med en byggetegning over denne type Mtb ? Rolf